

Svensk *Ryggkirurgisk* Förening

Av Peter Fritzell

I augusti 1994 konstituerades Svensk Ryggkirurgisk förening, eller Swedish Society for Spinal Surgeons ("4S"), och det första årsmötet hölls på hotell Reisen i Stockholm den 25 augusti året därpå. Deltagande av de tre internationellt meriterade hedersmedlemmarna, Alf Nachemson, Sven Olerud och Stig Willner, gav den nybildade föreningen en intressant tyngd.

Tanken att bilda en förening för svenska ryggkirurger växte fram under arbetet med den Svenska Ländryggsstudien som sedan början av 1990-talet hade engagerat så många som 25 av de mest aktiva ryggkirurgerna i landet. Gruppens arbete gällde den då hetaste frågan inom ryggkirurgin: "kan stelooperation i ländryggen bota patienter med kronisk ländryggsvärk (CLBP)"? Trots att fusioner till följd av denna diagnos då inte utgjorde, och fortfarande inte utgör, mer än drygt 5 % av alla ryggkirurgiska ingrepp i landet, diskuterades detta tillstånd oproportionerligt mycket både inom professionen och i media. I början av nittioalet, främst i USA men även i Europeiska länder, ökade också antalet CLBP-orsakade fusioner kraftigt utan att det fanns säkra belägg för om ingreppet var bättre än icke-kirurgisk behandling.

Under de nästan två som de förberedande diskussionerna kring studien pågick, växte övertygelsen i gruppen om vikten av att driva även andra ryggkirurgiska frågor, både på det praktiska och på det forskningsmässiga planet. Gruppen kom fram till att den bästa formen för ett sådant arbete var en nationell ryggförening. I den "Svenska ländryggsgruppen", som alltså kom att utgöra kärnan i den nybildade föreningen, fanns representanter från sammanlagt 18 kliniker, inkluderande ryggkirurger vid alla universitet och de flesta större länssjukhus, vilket borgade för att uppslutningen bakom föreningen inom denna subspecialitet var kraftfull redan från början.

Efter intensiva diskussioner präglade av den öppenhjärtighet som rådde och fortfarande råder mellan landets ryggkirurger och universitet, beslutades att minimikravet för att bli medlem i föreningen skulle vara läkare med dokumenterad kompetens att på egen hand utföra en lumbal diskbråcksex-tirpation. Även om föreningen har som mål att arbeta för en helhetssyn kring patienten, kan man på detta sätt räkna med att det operativa perspektivet alltid blir representerat i debatten. Detta passar en kirurgisk förening, vars uppgift är att skapa en plattform där ryggkirurger kan samlas och diskutera både praktiska och forskningsinriktade frågor med kirurgisk anknytning. En viktig strävan för föreningen är att samla ryggkirurger från både den ortopediska och neurokirurgiska disciplinen, och det beslutades att det i styrelsen alltid skall finnas representation från båda dessa specialiteter.

Ett nära samarbete med, men samtidigt ett totalt intellektuellt och resultatredovisande oberoende av, de företag som säljer ryggimplantat på den svenska marknaden, ansågs nödvändigt för att säkra föreningens ekonomi. För detta ändamål erbjöds leverantörerna ett "företagsmedlemskap", samt en prenumeration på den så kallade "Info-line". Det förstnämnda gav i korthet rätt att delta på årsmötet, samt att där ställa ut sina produkter, och den sistnämnda att ta del av föreningens utskick och kongressrapporter, samt en uppdaterad medlemsmatrikel. I dag kan företagen genom denna prenumeration få sin logotyp inlagd på hemsidan, och via den kan kirurgiskt aktiv medlem direkt komma åt respektive företags egen hemsida.

För att säkra en dynamiskt fungerande verksamhet, bestämdes att styrelsen skulle väljas för två-års perioder, med överlappande val för att säkra en viss kontinuitet. Förutom ordförande och vice ordförande finns ytterligare sex ledamöter: två sekreterare (en ordinarie och en vetenskaplig), en kassör, en webbansvarig som även ansvarar för kontakterna med företagen, en övrig ledamot samt en suppleant. Föreningen har dessutom en halvtidsanställd administrativ sekreterare som bland annat sköter support

Alf Nachemson (ovan)
och Stig Willner var
båda med när Svensk
Ryggkirurgisk
Förening bildades.

avseende datafrågor och registrering, praktiska IT frågor, samt håller i allmänna sekreteraruppgifter inom föreningen.

Efter att ha alternerat mellan olika mötesplatser, har föreningen under de sista fem åren valt att ha sina årsmöten på hotell Hasselbacken på Djurgården i Stockholm. Vid dessa oktobertillställningar har de mest initierade i landet inbjudits för att belysa och debattera aktuella ryggkirurgiska frågor tillsammans med en regelmässigt frågande och tyckande medlemskara. Så har till exempel utredning, behandling och rehabilitering av diskbräck, spinal stenos, segmentrelaterad smärta, kotfrakturer, spinala metastaser, och nu senast osteoporos, diskuterats, också ur epidemiologiska och hälsoekonomiska perspektiv.

Föreningen är kontinuerligt engagerad i de frågor som ligger i den ryggkirurgiska frontlinjen. I dag handlar det bland annat om att få alla landets kliniker att registrera den operativa verksamheten i ett nationellt register. Sedan 1999 har vi med hjälp av stöd från Socialstyrelsen och genom ett utbyggt supportsystem kunnat samla ca 80% av opererande kliniker till kontinuerlig inrapportering av den lumbala ryggkirurgiska verksamheten, en internationellt unikt hög siffra. Resultaten publiceras årligen i Acta Orthopædica Scandinavica, och utgör för närvarande den bäst dokumenterade nationella ländryggkirurgiska verksamheten i världen. Vi jobbar som bäst med hur vi skall få registreringen att fungera via ett nätbaserat registreringssystem, med möjlighet för var och en att kontrollera sin verksamhet och jämföra den med ett nationellt genomsnitt. Formerna för ett samarbete med det så kallade "ortopediska kompetenscentrum" där alla nationella ortopediska register samlas, är en fråga som kommer att avgöras inom den närmaste framtiden. Vidare undersöker vi möjligheter till ett samarbete med det Europeiska ryggregistret "Spine Tango". Ett utvecklingsarbete av det svenska registret för att kunna inkludera thorakala och cervikala ingrepp pågår också.

En het fråga idag är kommunikation via nätet, och föreningen har en aktiv egen hemsida som vår administrativa sekreterare kontinuerligt utvecklar med sikte på att få den att fungera som en mötesplats, både avseende information och diskussion. Här återfinns bland annat vårdprogram, mötesprotokoll, kongressinformation och kongressrapporter, och det finns möjlighet för den som vill att lägga upp en diskussionsplattform via hemsidan vilket kan vara praktiskt till exempel inom ramen för en studie.

I nordiska grannländer finns sedan några år ryggkirurgiska föreningar, och i Europa en större sammanslutning, Spine Society of Europe. Det är rimligt att tro att ett samarbete mellan de olika föreningarna blir aktuellt inom de närmaste åren. Att hälsoekonomiska frågor kommer att få ökad betydelse är ingen djärv gissning, och det finns inom föreningen en medvetenhet och beredskap för att prioritera dessa frågor. Inom de operativa behandlingarna kommer säkerligen cementering av kotfrakturer och implantation av diskproteser, tillsammans med fusionsingrepp vid olika värtillstånd, att dominera debatten. Hur vi förbättrar vår patientsektion, samt pre- och postoperativ rehabilitering kommer också att bli allt viktigare frågor. Som grund för kvalitetssäkring kommer registerverksamheten att spela en avgörande roll. En utvidgning av registerfunktionen till att omfatta andra än lumbala operationer kommer att göra denna heltäckande för det spinala området.

Vi välkomnar alla med ryggkirurgisk baskunskap och vidare spinala ambitioner att söka medlemskap i 4S. Lämpligast är att ta kontakt med vår administrativa sekreterare, Carina Blom på www.4s.nu, där man även annars kan göra ett besök för att bekanta sig med föreningens arbete och utbud.

Peter Fritzell är styrelseledamot i Svensk Ryggkirurgisk Förening